

Haastattelu: Harri Paasio

'Niin kauan kuin elät, et voi olla oppimatta'

Brad Absetz, lähes 40 vuoden työrupeama aikuiskasvattajana ja eläkkeelle siirryttyä elämäntapamuksen siirtäminen oppimista käsitteleviksi oppikirjoiksi.

Amerikkalaissyntyinen Brad Absetz on tehnyt pitkän päivätyön suomalaisen aikuiskoulutuksen parissa. Alunperin vuoden pituinen opiskelu kansainvälisessä Viittakiven opistossa venyi lähes 40 vuotta kestäneeksi työrupeamaksi aikuisopettajana, opettajaterapeutina huumenuorten kuntoutuskliniikalla ja työttömien nuorten ohjaajana Ruotsissa.

Brad Absetz on ollut parisen vuotta eläkkeellä, mutta tahti ei ole hiljentynyt. Eläkepäivät alkoivat kahden kuukauden opintomatalla Afrikkaan. Brad julkaisi hiljattain kirjan 'Tehdään porukalla -yhteistyön käsikirja' (Doing Things Together - A handbook for developing cooperation). Se on ideakäsikirja yksilöille ja ryhmille, jotka haluavat yhteistyön keinoin löytää ratkaisuja muutosten tuomiin haasteisiin ja saada uutta käyttövoimaa opiskeluun ja jokapäiväiseen elämään. Bratislavassa sijaitsevan Comenius-yliopiston pedagoginen osasto on juuri tehnyt päätöksen kääntää kirja slovakian kielelle. Osastosta valmistuu opettajia.

Brad Absetz on saanut valmiiksi myös uuden kirjan käsikirjoituksen. Teoksen nimi on 'Toisin sanoen -itsenä oleminen toisella kielellä' (In other words - being yourself in another language) ja kustantaja selvinnee syksyn kuluessa. Brad on käynnistänyt koulutusta uuden kirjansa pohjalta: keväällä hän oli pariinkin kertaa koulutusmatkalla Petroskoissa ja nyt syksyllä aloittaa koulutuksen Virkailijain kansalaisopistossa kieltenopettajille.

Kuunnellessani Bradin rauhallista tarinointia elämästään, kokemuksistaan ja ajatuksistaan tajusin, että tästä ulkonaisesti vaatimattomasta miehestä ja hänen elämästään pitäisi tehdä useampi kirja! Mutta rajauksia on pakko tehdä (ikävä kyllä) ja sen vuoksi tässä haastattelussa pitäydytään lähinnä oppimista käsitteleviin asioihin.

Aivotyötä ja käsityötä

Olet ollut monessa mukana suomalaisen aikuiskasvatuksen maailmassa. Mitä kaikkea olet ehtinytkään tehdä?

Suoritettuani B.A. -tutkinnon Yhdysvalloissa olin ensin vuoden erään opiskelijajärjestön tehtävissä. Vuonna 1955 tulin Suomeen opiskelijaksi Viittakiven opistoon. Opiskeluvuoden jälkeen opisto pyysi minua jäämään osa-aikaiseksi opettajaksi. Pestini Viittakivessä venyikin sitten melkein 25 vuodeksi, koska olin mielestäni

löytänyt sieltä itselleni sopivan ympäristön elää, kehittyä ja oppia. Alkuvuosina toimin myös käsityön opettajana Toimelan vapaaopistossa Helsingissä sekä annoin yksityisiä englannintunteja. Vuosina 60-62 asuin Satakunnassa opettaen englantia neljällä eri paikkakunnalla.

Vuonna -62 suoritin kansanopiston opettajan pätevyyden ja jäin kokopäivätoimiseksi opettajaksi Viittakiveen. Opetin mm. seuraavia aineita: nälän maantieto, kulttuuriset vähemmistöt, ennakkoluulojen juuret, elämänrytmit eri kulttuureissa, käsityöt, muoto- ja värikokeilut ja tietenkin englantia. Kesäisin järjestin kansainvälisiä seminaareja, englannin kursseja ja luovan ilmaisun kursseja.

Haluan tässä yhteydessä mainita, että vuosina 1977-85 olin Club 77 aktiivinen jäsen. Klubi koostui joukosta suomen- ja ruotsinkielisiä kansanopistojen opettajia. Tapasimme säännöllisesti tukeaksemme toisiamme uusien edistyksekkäiden ja kokeellisten opetusmetodien käyttöönotossa eri kansanopistoissa. Useiden vuosien ajan toimimme myös eräänlaisena painostusryhmänä valtiovaltaan päin. Vaikutimme monin tavoin siihen, että valtion opetusviranomaiset ottaisivat huomioon ihmisen kokonaisvaltaisen kasvun ja kehityksen merkityksen kaikessa aikuiskasvatuksessa.

Vuonna -83 minusta alkoi kuitenkin tuntua siltä, että haluan tehdä muutakin. Päivät Viittakivessä olivat olleet antoisia, mutta kaipaasin muutosta. Sain 80-luvun alussa Suomen kansalaisuuden ja tajusin, että se antaa minulle mahdollisuuden liikkua vapaasti Pohjoismaissa ilman passia! Otin virkavapaata Viittakivestä. Hakeuduin Ruotsiin töihin kaksivuotiseen projektiin työttömien nuorten kanssa. Samoihin aikoihin aloitin yhteiselämän nykyisen vaimoni kanssa. Hän on ruotsalainen kättilö ja aikuiskasvattaja.

Nuorisoprojektin jälkeen päätimme muuttaa vaimoni kanssa takaisin Suomeen ja ryhdyimme etsimään kaksikielistä paikkakuntaa. Päädyimme Fiskarsiin, joka on pieni vanha tehdaspaikkakunta läntisellä Uudellamaalla. Samoihin aikoihin minulle tarjoutui mahdollisuus uuteen työhön huumenuorten kuntoutuskliniikalla Kiskossa.

Työ oli elinikäistä oppimista uudessa viitekehityksessä eli terapeuttisessa yhteisössä. Opiskelijat olivat narkomaaneja, jotka halusivat oppia elämään täysipainoista elämää ilman huumeita. Työskentelin opettaja-terapeuttina ja sain samaan aikaan terapeutin koulutuksen työni yhteydessä. Kiskon klinikalta jäinkin sitten eläkkeelle vähän yli vuosi sitten.

Et ole pelkästään tyytynyt opettajan aivotyöhön vaan olet tietoisesti tehnyt koko ajan myös jotakin käsilläsi.

Kyllä, minulle on ollut tärkeää oppia käsilläni. Koko sen ajan, kun opiskelin yliopistossa, eläin itseni osaaikaisilla töillä. Suuri osa näistä töistä oli ruumiillista työtä kuten seinien maalaamista, puiden ja pensaiden istutusta jne. Viimeisenä opiskeluvuoteni otin askeleen pitemmälle. Jätin pois kaksi teoreettista sosiologian kurssia opinto-ohjelmastani ja otin sijalle kaksi taidekurssia. Paitsi että halusin oppia käsilläni, halusin myös ilmaista itseäni käsilläni. Jatkoin näitä opintoja myös Suomessa Riihimäen askarteluopistossa. Toin kaiken tämän osaamisen opetustyöhöni Viittakivessä erilaisten taide- ja luovan ilmaisun kurssien avulla.

Kätteni johdattivat minut myös vuosina 58-60 miesten kotiteollisuuskoulun rakentajakurssille. Opiskelin Pohjanmaalla maanviljelijöiden kanssa ulkorakennusten rakentamista. Olin myös hakenut toiseen alan oppilaitokseen, mutta rehtori ei hyväksynyt minua opiskelijaksi. Hän ei voinut ollenkaan ymmärtää, että korkeakoulutettu opettaja halusi rakentaa ulkorakennuksia!

Eräs vaikuttavimmista kokemuksistani käsillä oppimisessa oli se, kun vein erään opiskelijaryhmäni kuuluisan suomalaisen kuvanveistäjän Emil Wikströmin kipsivalosnäyttelyyn (plaster castings). Puolet ryhmän jäsenistä oli sokeita ja olimme saaneet luvan että he saavat kosketella patsaita samalla kun oppaamme esitteli niitä meille. Pian myös ryhmän näkevät jäsenet sulkiivat silmänsä ja alkoivat tunnustella ja

kosketella patsaita käsillään ja kasvoillaan samoin kuin sokeat toverinsakin. En ikinä unohda tätä kokemusta!

Elämää ja oppimista ei voi erottaa

Puhutaanpa oppimisesta. Mitä mielestäsi oppiminen on?

Itse asiassa opimme koko ajan. Elämää ja oppimista on mahdotonta erottaa toisistaan. Yksilön ja hänen ympäristönsä välillä tapahtuu jatkuvaa interaktiota, sitä ei voi välttää. Kaikkein pienimmänkin osasen sisällä on kätkeytyä tietoa kokonaisuudesta ja kokonaisuuteen sisältyy tietoa osien luonteesta ja tarpeesta. Kaikki aistiminen on esimerkiksi oppimista. Aistien välityksellä koemme asioita, tiedostamme kokemussisältöjä ja vastaamme näihin kokemuksiin ajatusten, tunteiden ja toimintojen kautta. Oppimista tapahtuu vaikka vain yksi aistikanavamme toimisi. Niin kauan kuin elät, et voi olla oppimatta!

Uusi kirjasi 'Tehdään porukalla -yhteistyön käsikirja' (Opinto-toiminnan keskusliitto 1994), käsittelee nimenomaan oppimista ryhmässä. Miksi juuri ryhmässä on hyvä oppia ja opiskella?

Kirjani on tavallaan sadonkorjuuta siitä työstä ja niistä kokemuksista ja ajatuksista, joita olen kerännyt lähes 40 vuoden aikana. Olen käsitellyt näitä asioita mahdollisimman käytännönläheisesti ja tehnyt kirjan enemmän 'käyttäjälle' kuin 'lukijalle'. Olen aina ollut jonkinlainen universalisti. Uskon siihen näkemykseen, että yksilö ja hänen ryhmänsä ovat olemassa toinen toisiaan varten ja toinen toistensa vuoksi. Ihmisen perusnäkökulmat ja tunteet itsestään, muista ja maailmasta muotoutuvat ryhmässä eli aluksi perheessä ja myöhemmin muissa ryhmissä.

Suuri osa elämästämme ja oppimisestamme toteutuu verkostoissa, joissa olemme vuorovaikutuksessa toisten ihmisten ja ympäristömme kanssa monilla eri tasoilla.

Näitä tasoja ovat esimerkiksi perhe, lähimmäiset, työkaverit, paikallinen yhteisö, kansallinen yhteisö, maailmanyhteisö ja lopulta koko universumi. Vuorovaikutus on koko ajan molemminpuolista, interaktiivista.

Ryhmässä sen jäsenet ovat toinen toistensa 'peleinä' eli jokainen ei vain osallistu vaan myös havainnoi toisia. Se on tärkeä 'informaatiopankki'. Siksi on tärkeää, että ryhmän jäsenet oppivat antamaan ja ottamaan vastaan palautetta. Se laajentaa, syventää ja lisää jokaisen mahdollisuuksia ajatella, tuntea ja toimia kussakin tilanteessa.

Aikuiskasvatus on tietoisuuden työkalu

Jos kerran oppimista tapahtuu koko ajan joka tapauksessa, niin miksi tarvitaan aikuiskasvatusta tai kasvatus yleistä?

Aikuiskasvatus on minun mielestäni tietoisuuden työkalu. Väline tietoiseen elämään. Elämää ja oppimista tapahtuu koko ajan, aikuiskasvatus ohjaa tietoiseen toimintaan, tietoihin valintoihin. Aikuiskasvatus antaa valmiudet ja taidot tietoiseen tavoitteiden määrittelyyn, suunnitteluun, toteuttamiseen, seurantaan ja arvioimiseen.

Uskon, että aikuiskasvatuksen tärkein merkitys on johdattaa meidät tulemaan tietoisiksi oppimisesta niin, että voimme sitoutua elinikäiseen tietoiseen kokemiseen, reagoimiseen, arviointiin, tietoihin päätöksiin mitä tehdä seuraavaksi jne. Lyhyt määritelmäni aikuiskasvatuksesta olisi: "Itsensä tai toisen saattamista tietoiseksi".

Sinulla on itselläsi ollut ns. huippukokemuksia tai tajunnan laajentumiskokemuksia tietyssä elämänvaiheessasi. (Näistä Bradin kokemuksista engl. kirjailija Colin Wilson on julkaissut kirjan Access to Inner Worlds). Onko tämä jonkin tason oppimista?

Kyllä se on! Opin kiinnittämään huomiota uusiin tajunnan tasoihin itsessäni. Opin pois mielen yksinvallasta ja opin jonkinlaista 'sisäistä demokratiaa'. Nykyään ehkä puhuisin oikean ja vasemman aivopuoliskon yhteistoiminnasta. Yhdysvaltain entisestä presidentistä Gerald Fordista kerrottiin vitsiä, että hän ei osannut pureskella purukumia ja kävellä samanaikaisesti. Huippukokemus on leikillisesti sanoen sitä, että osaa pureskella purukumia ja kävellä yhtäaikaan. Huippukokemuksilla on taipumus jotenkin 'normalisoitua' ajan mittaan ja ne tuntuvat aivan luonnollisilta. 'Fuji -vuori on Fuji valaistumisen jälkeenkin'. Huippukokemuksia ei minun käsittääkseni voi itse tuottaa tietoisesti. Niitä ei voi 'tilata', ne vain tulevat jos ovat tullakseen.

Monet rentoutustekniikoista ja tietynlaisen musiikin käyttö (kuten suggestopediassa) auttavat oikean ja vasemman aivopuoliskon yhteistoimintaa niin, että ne toimivat tasapainoisesti kaikissa yhteyksissä.

Klassinen kysymys. Minkälainen oppimisprosessi suomalaisen kulttuuriin sopeutuminen on sinulle ollut?

Minä en ole kokenut mitään voimakkaita kriisejä tai ennakkoluuloja. Olen ehkä tavallaan erikoistapaus, koska olen viettänyt suurimman osan ajastani Suomessa kansainvälisessä ympäristössä Viittakiven opistossa. Olen voinut tehdä työtäni pitkälti omalla äidinkielelläni ja samalla opetella koko ajan suomenkieltä. Olen huono vastaamaan tähän kysymykseen, koska olen voinut 'seisoa' koko ajan kahdessa kulttuurissa.

Eräs Suomessa asuva ulkomainen ystäväni on vitsailnut kirjoittavansa kirjan 'How to learn Finnish without a teacher in 99 years'. Ehkä sopeutuminen suomalaiseen kulttuuriin on sellaista.

Brad Absetzin haastattelu on julkaistu englanniksi Life and Education in Finland -lehdessä 1/95.